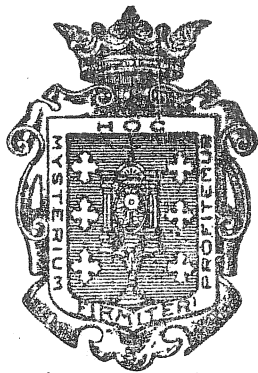

Ano I — Primeira quincena de Enero 1927 — Núm. 3

LAR GALEGIAN

FOLLA GALEGUISTA — CORRIENTES — Rep. Arg.

Dirección: Valvanera I. de Malvárez

Redacción: Salta 814

CURROS ENRIQUEZ

Grorioso Poeta e Apóstol d'a Redenceón galega.
Vive n'a alma d'o pobo que enxamais o esquecerá.

LAR GALICIAN

ANO I

NÚMERO 3

FOLLA GALEGUISTA

Corrientes. Enero 1º de 1927

(REP. ARGENTINA)

DIRECCION

Valvanera I. de Malvárez

SALTA 814 — TELEF. 484

A nosa "santiña"

ROSALIA e pol-o sentire dos fillos da nosa terra, a santiña groriosa, espello da y-alma da raza.

En ela, refrexanse o door y a dozura do noso pobo. Tal vez nos seus doores, a inxusticia conque nos asoballan os alleos; na dozura, o agarizo conque sempre a raza asoballada precurou correspondere os que pretenderon aldraxala.

Símbolo da Galicia que rubeu o Gólgota non e de estraneza teña en cada fogar un altariño alumeado pol o afeuto de todo galego.

E creemos que LAR GALICIAN debe rendirle seu sinxelo homenaxe ilustrando co seu retratiño istas páxenas. ¡Que menos!

Co gráfico, nada millor pr'a reverenciala que os versos sentidos do poeta Cabanillas, outro grorioso galego que non pode ter comparanza con ninguén porque il, como Rosalía, como Curros e úneco.

Leedeo e veredes que hay que voltar a leelo fondamente.

Entón sexan istas páxenas un dobre homenaxe de LAR GALICIAN, ho-

menaxe que alcanza por igual a Santiña e mais o poeta da raza.

Dimpois de todo, o LAR GALICIAN, entende que, eiquí, n'a América, e mester non soilo mostrare a nosa gloriosa santa, que xa non alumean mais que co resprandor deixado, senón tamen os que oxe loitan pol-a dinificación da raza.

A ROSALIA DE CASTRO

¡Padrón! ¡Padrón!
Santa María... Lestrove...
¡Adiós! ¡Adiós!

.....
Cando penso que te fuches
negra sombra que me asombras..

.....
Unha vez tiver un cravo
cravado no corazón...

.....

Cumprindo unha santa oferta,
romeiro d'unha ilusión,
fun da Adina ó campesio
simiterio encantador,
o dos olivos escuros
de vella recordazón,
o do chan de erbas e frores
lindas, cal n-outras dou Dios,
o dos canónegos vellos
que n-el se sentan ó sol,
o que do teu corpo santo,
con enxebre devoción,
a reliquia milagreira
amorosiño gardóu;
simiterio namorante,
currunchiño de oración
no que inda resoa o meigo
soido da tua voz
e no que todo te lembra
e de non verte se doi.

Era á caída da tarde,
era á postura do sol.
Uns rapaciños xogaban
contentos e rebuldós,
envolvía as brancas lousas
un dourado resprandor
e había un montón de terra
sin una cruz ni-unha frol,
onde quizáis unha probe
ó amañecer se enterróu...

Como orballo sutil sóbor das rósas
do ardente sol do vran labreadas,
como nas almas tristes e saudosas
os dóces bicos de ilusions douradas,

na calma do serán, nas misteriosas
ás do vento, por cumes e valgadas,
cabo de mlu chegaron, vagorosas,
unhas mainas, doente badaladas.

Viñan d-aquelas tuas compañeiras
campaniñas que en rimas milagreiras
bebendo as feles d'un penar cantache

e que-da aurora até morrer o día,
feridas d'un amor, desque as deixache
soyo saben chorar por Rosalia

Das campanas de Laiño
e as campanas de Padrón
zoaron no aire durmido
os melancónicos sons.
Afundida no recordo,
a alma miña escoltón
os layos de túa tenra,
nostálxica impregación:

Aquelas risas sin fin,
aquel brincar sin delor.
aquela louca alegría,
¿por que acabóu?

Da banda de Bastabales,
terra das túas visións,
foi chegando, esmorecido,
un batido fungador.
E a campana das soidades
pol-os agros espallóu
verbas sangrentes d'un salmo
de agunia e de tremor:

¿Onde vai a nosa Rula,
a Rula que nos cantóu?
¿Porqué o niño está valeiro?
¿Onde se foi?

E d-aquelas queixumbrosas,
tristes campanas de Herbón,
ás que un día lle pediche
silenzo para un delor,
d-aquelas que che partian
as cordas do corazón,
d-alá da veira do río
rubéu, chorosa, unha voz:

¡Nosa Vixe do Consolo!
¡Namorante reiseñor!
Rosalia... Rosalia...
¡Adios! ¡Adios!

Abréuse no alto ceo una ferida.
Cayéu a fexeis soave luz dourada,
e a velga, latexante e fiorecida,
quedóu com-un altar alumiñada.

A surrisa nos beizos, e na frente
a estrela dos unxidos alá enriba,
antr-os ouros do circo relocente,
túa imaxe brillou con luz mais viva.

E bendecendo o val do teu cariño,
onde tiveche tanto tempo o niño,
vinte pasar deixando garimosa,

un regueiro de arume e caridade,
unha pinga de orballo en cada rosa
e en cada pedra un bico de saudade.

Pechouse a porta do ceo
e nubóume o corazón
negra sombra, sombra irmán
da sombra que te asombróu,
da que surdía ó teu paso
na legria e no delor,
ó pé dos teus cabezales,
nas estrelas e no sol
e no marmurio do río
e no vento zoador.

Véu a noite e truxo a sombra
seu cortexo de visións.

Saudosa, a estrela da tarde
no ceo parpadexou
e morreron das campanas
os melancónicos sons.
Os, ollos na estrela, a alma
viaxeira n-unha ilusión,
ceo arriba, ceo adiante,
detrás de quen-a encantou,
chegueime ó pé dos olivos
de vella recordazou
e das ponliñas mais novas
a miña man esgazou
as que che trayo este día
de gloria e resurrección.

Nelas, envolta no arume
que o chán da Adina lles dóu,
como una branca pombiña,
vén unha homilde oración:

—Dónanos, nai Rosalia,
aquele cravo feridor
que che fixo un mal tan fondo,
que tanto te atormentou;
aquele misterioso cravo
de ouro, de ferro ou de amor,
que tantas veces na vida
causa dos teus choros foi.

Dónanos, nosa santiña,
aquele cravo redentor,
cheo de sangue gloriosa
com-os cravos da Pasión,
aquele cravo que arrinchaches

para arrincar un delor
do que tiveche soidades
axiña que che faltou.

¡Nosa Virxe do Consolo!
Co-a túa man de bendición
crávanos dentro do peito
ese cravo que é pra nos
berce e ariolo dos fillos,
c-os irmáns corda de unión,
mimosa fala dos pais,
cova honrada dos abós!

¡Crávanos, fondo, ben fondo,
canto mais fondo mellor,
o cravo do amor a Terra,
o cravo de amor a Díos,
aquele cravo que tiveche
cravado no corazón!

Ramón CABANILLAS

Da outra banda

Srita. Pepita Moirón Paz, intelixente
profesora n'a Escola Normal de Mon-
tevideo e hirman do presbítero do
mesmo nome. Prométenos mandar
pr'a LAR GALICIAN mais de unh'a
axudiña.

Ista revista propónse desinala corresponsal n'a capital do Uruguay en atenceón as suas virtudes a intelixéncea que a distingue e-o seu amor a terra onde foi nada.

A señorita Moirón Paz e un dos valores mais estimabres da colectividade galega en Montevideo.

Mentras tauto, os nosos sandos.

*
* *

¡Qué medo e qué noite,
qué noite e qué medo!

Anda un can doente
por esos rueiros:
o trasno! as meigas
non son pra correlo:
a mesma estadea
contan lle ten medo;
fluxe d'él o moucho
cantand' ou xemendo
os tronantes berran
c' os pulmós desfeitos
¡Qué noite filliña!
¡Naiciña qué medo!

Teu pai no muiño,
meu fillo na vila
e o can nos camiños
trabando á quen pilla:
o trasno, as meigas
vendo s' enfeitizan
o moucho agoirando
nas mortes veciñas.
¡Naiciña qué noite!
¡Qué medo filliña!

«Se meu fillo volve;
«s' é que teu pai salva,
«imos en romaxe
«á virxe da Barca.»
Non ben, tal dixeron,
cheas d' esperanza,
xa pasou o moucho
c' a sua triste cántiga:
fuxiron tronantes
virou noite crara:
e cando xa filla
e nai non choraban,

sin que ás meigas viran
nin cás lles trabaran:
sin males no corpo
nin medos na y-alma
petaron na porta
os homes da casa.

Marqués de FIGUEIROA
Torres de Figueiroa, 1891.

O

LAR GALICIAN

Desexa os seus amigos e
leutores unhas felices páscoas,
e que preto podan saborear,
na terra, papas de millo
con leite manteigueiro, na
compaña de familia i-e en
col do bendito turreiro.

Xaneiro 1o. 1926.

Ollo de vidro

Dende o número que ven, imos
a empezar a publicación de «Ollo
de vidro» do millor humorista e
dibuxante da Hespana, Alfonso
Castelao.

O millor eloxio que de «Ollo
de vidro» podemos facere, e que
xa istá traducido a casi todos os
ideomas do mundo antre eles o
francés, alemán e inglés.

Ollo de vidro, no seu xénero e
—pra nos—o millo de canto se
leva feito.

Recomendamos a leutura de tan
interesantes páxinas que revelan
o asombrante resurxir da literatura
galega, resurximento que nos adi-
mite comparanza con ningún outro
do mundo.

Seman Galega

Dende ista nova data, pol-o menos en Bos Aires, e dende logo antre as *hirmánadas* e s' d'a en conságrarse unha somana, que se lle di galega, a Pardo de Cela.

Na somana ten que caere o 17 de Nadal.

Non discotimos nós si a *efemerides* galega ista e millor que-a que se aproveitaba pr'a facer a seman galega ou non—canto mais galeguismo, millor—pero, como non todos saben a verdade do gran mariscal Pardo de Cela, e xa que Cabanillas e Villar Ponte con dibuxos de Cebreiro acaban de teatralizar aquela traxedia, resolvimos ir dándoa no LAR GALICIAN pra millor coñecemento de todos.

Empezamos, enton, publicando oxe o *prologo*, dos autores.

... Era al parecer el tal canónigo uno de esos pobres hombres que manejan le crítica o cedazo y se ponen a puntualizar, papelotes en mano, si tal cosa fué o no como se cuenta, sin advertir que lo pasado no es ya y que sólo existe de verdad lo que obra, y que una de esas llamadas leyendas cuando mueve a obrar a los hombres, encendiéndoles los corazones, o las consuela de la vida, es mil veces mas real que el relato de cualquier acto que se pudre en un archivo.

(Da «Vida de D Quijote y Sancho» de Don Miguel de Unamuno).

Acouguen os homes graves de sangue espíritoal frío que andan ao estudo de Hestoria pol-a Hestoria, e termen de se non encabuxaren co'a lectura d'esta obra.

Para eles O MARISCAL, pode ser cousa sen valimento que fique ao marxe de sua seriedade. Para nós ten a forza xermoladora do mítico que leva feito mais pol-o progreso dos pobos que todol-os daos hestóricos perfectamente contrastados. O mito, coma elemento auxiliar de pedagogía, ten unha fonda estimanza, e aínda non val para lonxe que Sorel o loubaba na Franza coidandoo espóra de enerxética no senso sociolóxico.

Hai a verdade de lenda indepen-

dente da verdade da hestoria, probada primeiro pol-os románticos alemáns, como Federico Schogel e mais Schleimaicher, e logo pol-os simbolistas franceses Mallarmée e Villiers de L'isle Adam, e que eiquí na Península teñen estudado varios pensadores de Lusitania, o castelán X. Ortega y Gasset, e o noso Vicente Risco.

E a verdade da lenda do Mariscal e a que nós, patrianos, recollemos. Fíxoa o povo, refrexándoa nas cantigas populares. Xermolou na concencia da Terra. Aínda vive no Valadouro e Mondoñedo voando chela de recendo poético nas áas da tradición. Así comprendeuno o venerable Barreiro W., ao cantar a Pardo de Cela; así comprendéronno tamén Wiceto Lamas Carballeda, Leiras Pulpeiro—, Dóriga, Florencio Vaamonde e outros moitos galegos oítoncentistas de releve.

¿Ora que nos di a verdade da leenda? A verdade da leenda dínos que Pardo de Cela loitou rexamente contra os reises de Castela defendendo a causa de Doña Xuana que Portugal sentía e agarimaba pol-o xusta. Dínos tamén que Pardo de Cela foi vencido pola treición pagando co seu sangue e o do seu fillo o delito de se erguer, baril e arriscado, fronte aos que, moi logo, verían d' arredal-a nosa aristocracia da Terra, facendo xermoler o absentismo dos ricos e a mansedume dos probes, para nos encher d'estraxeiras zumezugas. E aínda nos di, pol-a derradeira, que, probablemente, se Pardo de Cela non fose rendido, cando anos despois xurdiu na Alemaña a revolución dos servos esporada por Lutero, o grorioso espírito dos irmandiños deitara de novo en fervenza bélica para trocar os destinos de patria, co que hoxe quizais nos ollaríamos ceibes de escravitude abafante que nos magoa.

Ista é a verdade da leenda que a nós interésanos. Fique en hora boa, para quen a queira, a verdade hestórica, mais bretemosa que a outra e cholda en apostillas dos cortesáns dos reis de Castela. — OS AUTORES

Un casamento

Ainda eu non nacera e miña nai era pequena.

Na bocanocite d'un día morno de abril as xentes da miña Vila ollaron unha rayola de luz que viña do mar, batendo no campanario da Eirexa como unha rayola de sol colada por unha fenda das nubes: pero non era de sol nin de luar nin de cousa semellante. Aquilo era unha luz de lóstrego, botada por un ollo vixiante, que cachea algo, deténdose de tempo en tempo no campanario da Eirexa para sabel-a hora e seguir dispois traballando.

As xentes acudían en greas donde todol-os cabos da Vila e plantábanse na praza, todos caladiños coma petos. Chantados os pés no chan seguían cos ollos o movemento da luz; alentaban a modo e os corazóns petaban forte.

Xa noite pechada chegou o médico, home de moito creto centífico, e todos fóronse a il agardando que da sua boca saíse a verdade. O médico ollou a luz, enrugou o naris, ergueu os hombreiros e dixo con cara de poucos amigos:

—Eu non coñezo iste fenómeno.

Nunca tal dixeran. Unha muller formulou n'un chío de delor o medo de todos. E as xentes enlouquecidas espalláronse pol-as ruas berrando: «¡Que se acaba o mundo!» «¡Que se acaba o mundo!».

Uns corrían con sacos de pan ô lombo en dereitura do monte, outros axionllábanse nos cruceiros e rezaban. O nenínos levados pol-as nais carpían con todol-os folgos; os vellos pedían confesión.

Os ladróns restituían o roubado ou declaraban o roubo; os calumniadores apreixaban a roupa da suas vítimas pedindo perdón. Diante da morte todos se layaban dos seus pecados.

E arreo seguían resoando na noite, como cantos de galo, os berros arreplantes: «¡Que se acaba o mundo!» «¡Que se acaba o mundo!».

O vello abade non daba abasto confesando pecadores, e canso xa, determinou abenzoar a todos e absolverlos, porque a morte estaba perto e non había tempo que perder.

N'isto chegou Ramón, o mozo máis forte da Vila, traendo da man a moza dos seus amores. A parella de namorados furaba na xente como unha punta de ferro e dispois de moito traballo presentáronse diante do abade e caeron ôs seus pés.

—Cásenos, señor, cásenos, que estamos vivindo en pecado mortal.

E cando aínda non rematara de abenzoalos o abade, escoitouse unha voz que decía:

—¡Non teñades medo ningún, que é luz eléutrica da escoadra inglesa! ¡Non teñades medo que é luz eléutrica!

Era o dono da fábrica de salazón, que viña correndo c'un farol na man.

Ramón e Micaela xa non vivían en pecado e colleron vergonza diante da xente.

A. CASTELAO

A Galicia

CANTOS DEL ALMA

Mis cantos son para tí. Galicia
ritmos de dulce ruiseñor.
Ese pobre pajarillo
que de noche canta:
¿estará, quizá,
tan triste como yo?...

Allí, de aquella tierra amada,
noble y hermosa sin par,
salen cánticos sonoros,
de alborada
que hacen coros,
cual la música sagrada,
que, de los cielos bajando,
y en la tierra resonando,
entra en los pechos devotos
a ensayar.

Galicia: Mis cantos son para tí

cual para la virgen, rezos,
Salen sentidos y extensos.
La plegaria al cielo sube.
La voz para tí, Galicia
se esparce tan primorosa,
que sus cuerdas sin resorte se afinan,
cual arpa sacra
de un David, que las entona.

Los ecos que remolinan
de la serpentina cola
por los ríos que te bañan;
son órganos, que cautivan
al surgir una esperanza,
de que corre por nosotros
como lava de bautismo,
aquí, allá, y por doquiera,
el perfume de la raza.

Te canto, cual si cantaran
en el monte, las alondras.
Ellas viven aisladas,
huyendo en melancolía;
recorriendo los senderos
de su margen, paulatinas,
van dejando por los bosques
el rastro de aves pacíficas

Así, van todos mis cantos
para tí, entrelazados,
que es de amor,
hondo, y muy largo,
que espanta todas las brumas
y en tí está, depositado.
¡Ya ves que canto sereno
que sentido y que callado!

Haciendo música tierna
para arrullarte mejor.
Yo, rehusó del tambor
por que es demasiado estruendo.
Con la gaitiña,
me quedo, tan solo a saborear,
la languidez de los pinos,
que solos, firmes y altivos,
con su copa levantada,
mitigan sobre la selva
que resiste acoquinada.

Ya ves que son para tí,
tristes, o alegres, mis cantos.
Si tienen dulce sentir
a tí voy siempre, a templarlos,
porque entonando contigo
salen celestiales salmos.

¿Cómo no cantarte, tierra prodigiosa,
si de todas eres la más afectiva
la más amorosa?
Te cantan los ríos.
Te cantan las aves.
Te cantan los hombres.
Te cantan los mares.

Las nubes se arrojan,
abriendo las puertas
al canto de gloria.

¡Felipe y Santiago
en este año santo,
soplaron su trompa!
Mandaron a Franco
cantando Aleluyas,
y el rey de los aires,
deshechó las brumas.

Pepita MOIRON PAZ.

Diciembre 1926—Montevideo

¡Vállach'o demo ó zapato!

—Bos días, señor Benito.
—Moi felices, Bastiana.
—A ver si me da uns zapatos
que sexan de boa entrada.
—Eu darchos non; vendereichos
—¿Seique ten gana de pava?
¡Coidado que vosté toma
semp'r'as cousas pol-a mala!
—Como me dis que ch'os dea...
—Véndamos logo, caracha!
—Pois séntate miña xoya,
y-o pé direito descalza;
asús qu'empaine mais alto,
¡malo rayo non me partal;
olla proba iste zapato
que poida ser que che faga.
—Non me fai, élleme curto.
—¿Iste curto? Tí eres parba,
pon o ben, n-o leves torto;
vain-o metendo con maña;
ten pacencia, non t'apures,
que sin traballo n'o hay nada:
Coida de leval-o dreito
qu'el irá entrando.—Xa racha.
—Qu'ha de rachar: tí toleas.
—¡Áve Maria de gracia!
Isto a min, sifior Benito,
fáimelle sudar de ganas.
—Xa verás ti como ch'entra
en meténdoch' eu rapaza.
—Non me lle ven, meu amigo:
tenll'a boca moi cerrada.
—¿Queres ver com'eu ch'o meto?
—Pois á ver s'o mete; ¡vayal
—Unha aposta que vais d'esta;
puxa ben, ¡puxa con y-alma!...
¡Anemo que falta pouco!...
—Xa llo teño dentro; abasta.
¡Vállach'o demo ó zapato
que de puxar xa estou cansa!

Ricardo BARROS PINIOS

SOEDAS

I

Acabóuse a porcesión,
saiu a xente da igrexa,
y-alí queda Marianíña
diant'a Virxen de Frevenza
d'arrudillas xunt'ó altar,
pra rezarlle mais de cerca.

Véu dende Petin descalza
a cumprir unha pormesa;
y-anque ven tan compostiña,
y-anque dicen malas lénguas
que no ven por devoceón,
que ven soyo pol-a festa.
Marianíña cas mans postas
e con moita reveréncia,
dille a Santa os seus sacretos,
méntral-as suas compañeiras
van bailando como loucas
cos rapaces qu'as festexan.
Cada froléo dá gaita
qu'astr'os oídos lle chega,
cada aturuxo dós mozos,
cada rebrinco dá festa,
fai mais triste a soedá
en qu'a probiña se queda
abandonada de todos
lonxe das suas compañeiras.

«Tamén eu, decia a coitada,
era feliz como elas;
tamén eu tiña un galán
qu'os seus caríños me dera
dende que nos vimos xuntos
un día ó volver da feira.

Era unha tarde de vran,
unha tarde esi com'ésta;
él dixome:—¡Que guapiñal
y eu dixen:—¡Non sea, non sea!

—Non escondas eses ollos,
que te quero, miña nena.»
¡Quén se fia de palabras!...
¡Eu non séi!... tiñan aquelas
unha cousiña, un encanto,
como de meles sacretas;
tan chéu de fondos sentires
como feitizos de meigas;
tan melosiño os oídos,
tan chéu de doces querencias,
que lle dixeran sin saber,
o que decir non quixera;
e cando me fun dar conta,
¡ay de min! estaba presa
nos seus brazos, nos seus ollos,
nas suas parlas falangueiras.

Dispois el marchóuse un día;
y eu xa non o vin na aldea.
D'entón pra min n'hay gaiteiro
nin tamboriles, nin festas.
Y-eu, que tanto lle quieral:
Eu que non sabía o que'era
espellarse n'unhos ollos

cal na lus as volvoretas!...
E dispois qu'a unha a namoran,
déixana morrer de pena!...

Miña Virxen milagrosa,
vés qu'estóu, soya na terra,
sin agarimo, cal outras,
que teñen quen ben as queira.
El era todo o tesouro,
en qu'os meus ollos s'espellan;
el foise, e levóu consigo
tod'a miña vida enteira...
Murchiña que vou quedando
d'esta febre que me queima.

Hasmo tragner, miña Santa
pra qu'os meus ollos o vexan;
hasmo tragner, miña Virxen,
miña Virxen de Frevenza.

II

Calóuse n'esto Mariana,
y-aló no fondo da igrexa
n'un currunchiño apartado,
óise o «bis bis» d'unha vella
qn'antre sospiros e bágoas
elí a Virxen s'encomenda.

Veu tamén dende moi lonxo
a cumprir unha pormesa
pol-o fillo que marchóu
fai dous anos pr'as Amérecas,
aquele mesmo qu'a Mariana
lle dixera cousas tenras
unha tardiña de vran,
cando os dous volvían da feira.

C'un pau por soyo agarimo
foi rubindo a probe vella
a costa, sin qu'osromeiros
que pasaban preto d'ela
visen as malenconias
que levaba na conciencia.
Chegóu a rompél-o día,
cando a misa d'alba empeza;
estuvo na porcesión,
púxoll'a Santa unha vela.
e logo esperóu qu'a xente
fora saindo da igrexa
pra quedarse ela soíña
ca Santa por compañeira.

«Nai dos tristes sin amparo,
dice a probe mentra reza;
ti conócel-ós pesares
qu'a miña vida atormentan
dende qu'aquel fillo meu
marchóu pra lexanas terras,
e deixóu a sua casíña
deixóu a sua ñai xa vella
co corazón dolorido
e a y-alma chea de tristeza.

Dende qu'el me dixo adiós
unha noite, noite negra;
dende que xa non m'esquirbe,
dende que paréz que deixa
de quererme coma antes,
os meus males non tein trégoa.

¡Ay, cando el volvía dos eidos
cantando cousas q'alegran,
y o meu corazón tembraba,
tembraba, sin, como tembra
a folliña d-unha frol
ó sentir que tembra el!

Porqu'aquel meu Xaquinciño,
aquel Xaquinciño era
unha bendición de Dios
na casa da tia Carmela?

¿E posibre, miña Virxen,
qu'aquel fillo non me queira?

¿Non son eu a sua nai
a quen dixo que morrera
antes que deixarme soya? ...

¡Meu fillino! Na sua auséncia,
inda penso qu'o estou vendo
cando con palabras tenras,
abrazándome acorado
me decía ó irse a Amérecas:

«Miña nai, limpe esas bágoas;
haxa un pouso de pacencia;
mentras eu estéa no mundo,
pra vosté n'ha d'haber penas.»
Ben o sei, meu fillo, ben. ...

Soyo as mágoas que m'aqueixan
sou as que me volven louca
pra falar d'esta maneira.
Porque teño moito medo
pensar en qu'a morte negra,
non te deixe relembrete
dos qu'a ti tanto te lembran.

Oxe é día de foliada
pra todos eiqui, namentras
que pra min e día de loito,
de bágoas e de tristezas. ...
Oyo tocal as campanas
qu'antros corazóns alegran,
oyo tocal o gaitreiro
dando a ronda pol a aldea,
derramando n'os fogares
alegrías feiteiceiras,
mentras a min ¡coitadiña!,
me fan lembrar con pena
que soyo o meu Xaquinciño
falta antre todos na festa.

Hasmo tráguer, miña Santa,
pra qu'os meus ollos o vexan;
hasmo tráguer, miña Virxen,
miña Virxen de Frevenza.»

III

Inda o gaitreiro s'oiá,
inda os rapaces trouleán,
inda aturuxan os mozos,
inda beilaban as nenas,
cando a oración da rapaza
e mais a da probe vella
s'abrazaron pol'os aires,
mentras o ceo s'elevan;
y así xuntiñas, un ánxel
nas suas alas recolléndoas,
mar adentro, mar adentro,

foise alexando con elas.

Din qu'era o ánxel da garda
d'un rapaz qu'en terra alléa
morréu, salayando triste
pol a sua nai y a sua nena!

.....
Tocaron logo a oración
as campaniñas da igrexa;
calaron os paxariños,
calóu no turreiro a festa,
e todos xuntos rezaron
pol-os qu'en terra estranxeira
morreron desemparedados. ...
¡Que Dios na sua gloria os teña!

.....
De triste malenconia
comenza a cubrirse a terra:
os montes choran saudades,
saudades choran as veigas,
as brisas nas enramadas,
os regatos antr'as péñas,
as estreliñas no cec,
y hast'a gaita que s'alexa
vai derramando saudades
ond'antes ditas verdadeira.

IV

Lonxe... moi lonxe da pátreas miña
tras d'uns petoutos, veira do mar,
agarimada xunto a un penedo,
unha cruz veise. ... ¡Qué soya está!

As esperanzas de dous amores,
o d'unha nena y o d'unha nai,
está velando baixo os seus brazos
a cruz bendita das soedás.

N'un burraquiño d'edras bordado
que no cimeiro ten pra sinal,
leese: «Eiqui dome, horfo d'amores,
Xaquin d'Outero... Descanse en paz.»

Tódal-as tardes, cando o sol páleto
morre, apagando por aquel val
luz e rumores; tristes, seus rayos
a cruz bendita van a bicar.

Tódal-as noites, cando dormida
toda a natura parec'estar
érgues'a lua d'antr'o ramaxe,
y-á cruz inonda de craridá.

N-aquelas terras, terras lexanas,
o sol y a lúa veñen e van;
máxico eubrema de dous amores,
o d'unha nena y o d'unha nai.

Un anxeliño contan que voa
dend'as alturas rente do ohan,
y-os frios brazos da cruz bendita
bicando triste, dice o marchar:

«Cova sin froles, cruz sin coróa,
sin bágoas quentes, sin oracións;
un ramillíño verde loureiro,
eiqui vos deixos: Quedais con Dios.

¡Cántos sacretos, cántos amores,
baixo a cruz santa dormindo estáu
lonxe, moi lonxe da pátreas miña,
tras d'uns petoutos, veira do mar!

Roxelio RODRIGUEZ DIAZ

Cousas de don Ramón

Don Ramón del Valle Inclán, naceu en Galicia como pudo nacere no Chaco.

Si no Chaco nacesse sería un intelixente Chirimbolo. Como nacen ná Galicia tiña que se lle apegare á boandanza que alí se respira.

E, así como no Chaco se fixese policía pra millor vivire, en Galicia fixose poeta e mais esquirtor de rara fautura.

Pobo confiado aquel e sobradamente garimoso, esqueucendose de que o *pelo* de Don Ramón era como as suas *mañas*, dou en lle chamare grorioso mentras outros lle motexaban con aquilo de «Barbas de chivo»; e os que de abondo o coñecían aseguraban que del Valle Inclán non era mais que un cacique que se supoñía señor do Caramiñal.

Mais foi o incenso que as leucións, e-o home, pensou que molto tiña que valere...e que valía, e...perdeuse pr'a sempre.

Un pipiolo, dises que aínda coidan que Don Ramón está no seu san xulcio, fíxole en Madrí unha interviú...e nunca tal se lle ocorrira facere...

Imaxinádebos que Don Ramón, que fose pol-a xinebra que tomara co café ou pol-o trastorno mental que sofre, non estaba no seu cabal sentire, dixo pestes da Hespaña e molto mais que pestes de Galicia.

O seu desequilibrado caletre fíxolle decire que Galicia dividíase en intelectuales (que eran il) e en todos os demais que non eran nada.

Hasta o trastorno cerebral non o deixon ser orixinal...

Non fixo mais que imitare a Don Miguel.

E, bueno: De Galicia e de América xa empezamos a recibir cartas la- yándose de semellante malandanza valleinclanesa e hasta meténdose co probe de Don Ramón, sin decatarse de que o peor e pra él.

Ocorre que antes, conocíamos a Tartarín de Tarascón pero supoñíamos con razón, que se trataba de un personaxe forzado pol-o meigo creador frances. Agora a cousa varía molto.

Galicia ten o Tartarín da Puebla do Caramiñal, e iste sí que é de carne e hoso.

Non fai motivo que Don Ramón foi en procura de saude a Santiago... Agora poda sere que teña que ir por ela a Conxo. Por iso nos da moita penal ¡Probiño!...

Rua do misterio

A Manuel Antonio

No engado das augas cantareiras
ao alén

camiño na canzón.

No engado das pardas nevoeiras
ao alén

viajo en corazón.

Adiantel

De cote a camiñare e a asenllare
no alén do espazo
no alén da terra
no alén do mare.

Sulagado nas augas

que beijan-as ribeiras
mergullado na brétema
que bica as moufas cumes
diluído na ola
que chouta no lombo d' Atlante
morto de sede
vou onde as augas van.

A scintilar no orvallo
a rir na fontaiña
a cantar río abaixo
a soñar cumlo arriba
a bruar no balbordo do mar.

De cote adiantel
A esculcar—degarando—a cubizar—
asenllando—

vou onde as augas van.
 Nos redemuños
   do vento
     do rio
       da brétema
       e do mar.

Rua do Misterio
 Rua da Saudade
 Camiño da Miña Terral

Victoriano TAIBO

(De «Abrente»)

Moncho Franco

O fin, o noso Moncho, vai a voar,
 dende Hespaña a Cuba con escalas
 nas Azores. Tamen pensa tocara en
 New York.

Con il van a ire Ruiz de Alda e
 Rada.

O probe Durán, dorme no cime-
 terio senon tamén fose con eles.

O aparato levará dous motores his-
 pano suízos de 500 caballos cada un
 o que dará unha velocidade de 260
 kilómetros por hora.

Desde Cuba dirá si da a volta o
 mundo ou os países que visitará.

Pra Mayo será a cousa, porque,
 segun Moncho, é o millor tempo pr'a
 cruzar o mare por-as rexións aquelas.

A muller segreda

Unha vez pasada, había un mozo
 fillo do señor alcalde que era moi bó
 mozo, e a toda-as mozas que falaba
 co-elas as engañaba, y-entonces un
 día púxose a pensar e dixo pra il
 mesmo:

—Pois todas (suprimimos *pudoris*
causa, e expresión empregada pol-o
 narrador) son por un xeito, xa non
 vexo muller para casar co-ela que eu
 lle teña confianza.

Entonces volveuse pensar qu'había
 unha na parroquia qu'era coxa fea e
 probe, é entón dixo il.

—Voulle falar sacretamente, qu'esa
 teño a seguridá que (o mesmo qu'arri-
 ba)...

E faloulle e casou co-ela, e unha
 noite, estando na cama, dixo ila:

—Ay, Manoeliño, quéroche moito!
 E dixo il:

—Porqué dís eso, muller?

Entón díxolle ela:

—Porque tiñas tan boas mozas e
 ricas e nonas quixeches, pra casares
 comigo, coxa, fea e probe.

Entón contestoulle il:

—Pois eu quixente porque figúrase-
 me qu'és una muller sacreta:

Entón ela contestoulle;

—Manoeliño, sacreta coma min non
 hai outra, pois parín sete veces, e
 ninguén o sabe, soílo o sabes tí ago-
 ra que cho digo eu...

Periodismo

Chegou a nosa redacción «Galicia»
 órgano de Centro Gallego de Bos
 Aires.

Trátase de unha revista admirá-
 bele con moitas ilustracións, a que traí
 supremento irrefutable do Centro Ga-
 llo Gallego de Montevideo sobre a pa-
 trea de Cristóbal Colón.

Agradecemos o envío e deixamos
 establecido o canxe.

El Mensajero de Nuestra Sra. de Itatí

Recibeuse n'a redacción o número
 11 de esta interesante revista que se
 edita en Itatí.

É un número consagrado por com-
 preto a facer conecere os alleos os
 milagres e bondade da virxen aquela
 que tantos romeiros atrae o Alto Pa-
 raná.

Queda establecido o canxe.

Antre nós

Dimpois d'uns días de cama pra
 vencer a un mal que loitaba coa
 saudía, saeu pra Itatí, onde abreu
 o seu consultorio, o ilustrado médeco
 compostelau Dr. Ildefonso Díaz Pe-
 reiro, na compañía da súa dina con-
 sorte.

—Tras de pasare uns días aten-
 dendo a quebrada saúde de seu hir-
 mau, regresou a Quitilipi o noso co-
 frade Dr. Andrés Díaz Pereiro.

—Novas de Bos Aires, fannos sa-
 bere que o virtuoso presbítero Don
 Xosé Moirón Paz, que sealcontra alí

atendendo a sua delicada saude, foi encargado de atendere a feligresía portueña de San Francisco Xavier.

Nosas felicitacions.

—Os rapaces da «Tenda das medias» de ista vila aseguran recibire un com-preto surtido de xeitosas fundas pra canelas do mais refinado gusto e alta calidade.

Recomendamos as rapazas a Tenda das medias, pois as tapas canelas que alí se mercan non rin en xamais pol-os tobelos.

—Hay moito entusiasmo por ver a representaceón do drama de Zorrilla Don «Juan Tenorio» que un fato de xovenes da localidade prepara pra por no Teatro Vera na noite do 5 de febreiro.

A cousa non é pra menos.

El Consulado General de España en la República Argentina

Este Consulado General hace presente a los súbditos españoles, residentes en la República, que hayan solicitado en España o en este Consulado General su inscripción en el alistamiento del año actual, la obligación que tienen de ser tallados y reconocidos facultativamente a partir del 15 de Enero y antes del 30 de Abril.

Se acuerda a los referidos mozos la obligación que tienen de alegar en el indicado acto todos los motivos que tuviesen para ser excluidos del servicio militar o exceptuados del de las filas, advirtiéndoles que no será admitida ninguna exclusión o excepción que siendo conocida por el interesada no sea alegado en dicho acto y que si no concurren a él se les clasificará como prófugos.

Asimismo se avisa a los mozos declarados condicionales, excluidos temporales o útiles para servicios auxiliares en los tres últimos reemplazos, la obligación en que se hallan de justificar la existencia de las exclusiones o excepciones que disfruten, a cuyo efecto se revisarán sus expedientes tan pronto termine la clasificación de los del reemplazo actual.

También se hace saber a los mozos del reemplazo de 1927 que pueden acogerse a los beneficios del R. D. Ley de 24 de Marzo de 1926, que exime del servicio militar, previo pago en este Consulado General, de las cuotas que en el mismo se señalan en su artículo 9º., haciéndose presente que aquellos a quienes corresponda cédula de quinta clase (dependientes, empleados, jornaleros) pagarán doscientas cincuenta pesetas oro por la cuota inicial y cincuenta pesetas oro anualmente hasta cumplir los treinta y nueve años de edad.

El plazo para acogerse a los citados beneficios es del primero de Enero hasta el treinta de Junio.

En este Consulado se facilitaran más datos a los interesados que lo soliciten durante las horas de oficina, que son de 10 a 15 horas, todos los días hábiles.

Los mozos que han sido tallados y reconocidos al principio del pasado año de 1926, se pueden también acoger a los beneficios del Real Decreto Ley de 24 de Marzo, siempre que prueben que se hallan en la República Argentina, desde antes del 1 de Enero de 1925.

El Cónsul General
JOSE BUIGAS DE DALMAU

O Arcebispo de Santiago

Novas da Hespaña, fau sabere que morreu o arcebispo dá Archidiócesis Excelentísimo Sr. Don Diego de Alcobá, ilustre varón que reemprazara o o Dr. Lagos que en paz descanse.

Académecos da língoa

Tratase de nucher os postos de membros da Real Academia correspondentes a dous galego e falase de Cotarelo, Castrovido Cabanilas, pero ningúnén repara no formidabre Risco.

Nin siquer o vimos mentado...

Os nosos amigos

Con iste número entramos o segundo mes de vida e debemos formalizare as listas de suscriptores. Ademais hay que asegurare a raida regular de noso xornal.

Por iso rogamos a cantos se queiran suscribir, nos escriban, ou nos manden o boletín que vai o final coa dirección e número de exemplares que queiran recibire.

O precio de suscripción queda estabrecido como mínimun en un peso m/n cada tres meses mentras sayamos como quincenario' e o número solto 20 centavos.

Os números atrasados cincoenta centavos cada un.

Boletín de adhesión e suscripción

Eu ..... natural de .....
(Aqui o nome completo) pobo de

..... provincia de ..... Ayuntamiento
nacemento

de ..... partido xudicial de ..... que

teño ..... anos de idade e vivo na calle ..... do pobo
idade (Calle e número en que vive)

..... quero sere da familia do LAR GA-
(nome do pobo e seña do ferrocarril si hay)

LICIAN e ademais recibire isa revisitiña nosa, pro que me mandaran .....
(cantidade)

exemplares de cada número que saire.

.....
FIRMA

Todo comerciante e industrial galego debe de por un aviso
no LAR GALICIAN.
Non hay tarifa; po-de mandar o que queira.

Pedro Barreiro Morales

SOMBREIREIRO

NON HAY SOMBREIRO QUE
NON QUEDE NOVO MANDAN-
DO ARREGRAR EN ISTA CASA

San Juan N° 744

Corrientes

MODAS

ULTIMOS MODELOS

Las mas bellas creaciones de la temporada

La casa comunica a su selecta clientela que con motivo de haber sido ampliado el local, acaba de recibir la última palabra del Figurin en sombreros para señoras y niñas así como un espléndido surtido en fantasias.

Angustias N. de Zazú.

GUEMES 32

RESISTENCIA

HOTEL CASTILLA

SANCHEZ Y FERNANDEZ

TODO CONFORT

SELECTA COCINA

COMODIDADES PARA PASAJEROS Y FAMILIAS

PENSIONISTAS

PRECIOS MODICOS

C. PELLEGRINI 958

TELEFONO 407

CORRIENTES

Compañías de Hamburgo

Viajes rápidos al norte de España

Salidas semanales de Buenos Aires

Agente: J. LOPEZ ALVAREZ Resistencia

Palace Hotel

FORMOSA

Este moderno y confortable establecimiento dispone de amplios departamentos para familias y habitaciones para personas solas.

Todas las habitaciones tienen servicio de agua corriente y buena ventilación.

PRECIOS MODICOS

J. RODRIGUEZ y Cia

VARELA Y CIA.

RESISTENCIA, BUENOS AIRES Y
ROQUE SAENZ PEÑA (F. C. C. N.)

VENDEMOS

Verde de Paris

Azufradoras "vermorel"
para polvo y líquido : :

Teatro OLIMPO

EMPRESA:

GREVANI Y VEGA

Resistencia

(Chaco)

OLIMPO PARK

Servicio de Bar y Confitería

TIENDA
Blanco y Negro

JUNIN Y RIOJA

TELEFONO 352

CORRIENTES.

Es la casa que constantemente
recibe las mas altas novedades

VISITELA